

Szerkesztői iroda:

Kassa, Kovácsutca 15. sz.
hová a lap szellemi részét
illető közlemények kü-
lendők.Kéziratok vissza nem
adatnak.Csak bérmentes leveleket
fogadunk el.Semmit sem közlünk, ha
nem tudjuk, kitől jön.

SZINÉSZETI

KÖZLÖNY

A vidéki színészet érdekeit képviselő hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Báthory Románcsik Mihály.

Kiadóhivatal:

Kassa, Kovácsutca 15. sz.
hová az előfizetési díjak
küldendők.

Előfizetési feltételek:

Egész évre... 6 frt - kr.
Fél évre... 3 frt - kr.
Negyed évre... 1 frt 50 kr.
Két hónapra... 1 frt - kr.
Egy hónapra... frt 50 kr.

Egy szám ára 15 kr.

Előfizetések bármely nap-
tól elfogadhatók.
Nyílt-tér soronként 15 kr. A
nyílttéri díjak előre fizetendőkA debreczeni színész-nyug-
díj alap.

Az országos színész-egyesület körében, már régi óhaját tárgyát képezi, hogy a debreczeni és kolozsvári nyugdíj-alap egyesíttessék, és csatolassék az orsz. színész egyesület nyugdíj-alapjához, mely a mai napig 52 ezer fit vagyonnal bír. Nem lesz érdektelen, ha megismertetjük olvasóinkkal, hogy mikép vélekednek az ügyben a debreczeniek. A „Debreczen-Nagyvárad Értesítő” így nyilatkozik.

Az a kérdés, egyesítsük-e a kolozsvári és debreczeni színész-nyugdíj-alapokat az országos színészegyesület nyugdíjaival?

Részünkről a kolozsváriak dolgához semmi közünk. Csak Debreczenről szólunk.

És feleletünk: *nem!*

Gyarló emberi természetünkben rejlik, hogy a magunkéhoz ragaszkodunk körömszakadtáig. A debreczeni színház nyugdíj intézetek már alapítási kiinduló pontja is ez volt, s más ezél nem lebegett a nemeselekkü alapító elött, mint hogy a nemzeti színészet ügyének Debreczenben támogatására becsületes alapot teremtsenek.

Nem a vidékies szűkkeblűség, vagy a magunk teremtménye iránti tulbecsülő önbűszkeség mondatja ezt velünk, hanem igenis féltékeny kívánjuk megőrizni ezt a magasos intézményt úgy, a miut az alapítottott.

Azért nem egyezhetnénk soha bele, hogy a debreczeni színházi nyugdíj intézet alapítókéje az országos színészegyesület nyugdíjával összecsatolassák. Itt konzervatív nézetűek vagyunk.

Különbben is a miniszterileg megerősített alapszabályok értelmében *nincs senkinek joga a mi színházi nyugdíjalapunkat semmiféle más tökével összekeverni.* Ennek szigorúan meg van határozva a maga rendelési célja, melytől elvonni senkinek sem lehet.

Ugyanis, a debreczeni színházi nyugdíjintézet alapszabályának 38. §-a az intézet feloszlásáról azt mondja:

„A debreczeni színház nyugdíjintézete mind addig fentartatik, míg Debreczenben a színház és a magyar színművészet fennállani s gyakorlatlatni fog, s míg az intézetnek nyugdíjkepes tagjai lesznek, az intézet tagjai annál fogva a nyugdíjintézet megszüntetését s feloszlását soha sem eszközölhetik — Ha azonban bármik oknál fogva a színházi nyugdíjintézet működésének megzűnése fogna bekövetkezni, az intézet alapítókéje Debreczen város hatóságai kezelésé alá átdadandó „színházi nyugdíjintézeti alap” ezimén elkülönítve kezelendő, és egyedül a magyar nemzeti színésznek Debreczenben fentartására s felvirágztatására fordítható.”

No hát ezekhez a szavakhoz a kétségnek még csak árnyéka sem férhet. Világosan megmondják ezek a követendő irányt, és mert azok szentesített törvény betű erejével s hatályával bírnak: megszűnik itt minden további okoskodás s a tiltakozó szó, ott áll a megdönthetetlen alapszabályban, hogy — a debreczeni színházi nyugdíjintézet alapítókéjéhez ne merjen nyulni halandó kéz.

De ha soha nem tiltaná is az alapszabály, nem adhatók ki ezt az alapot kezeink közül. Mert még mi nem mondunk le arról a reményről, hogy városi színházunk intendantura vezetése alá kerül s akkor ebben hatalmas erőt nyerünk jó tagok megtartására, mindenkor pedig, az eshetőségeket is bele számítva, szüntögyünk bármik tekintetben felvirágztatására.

Mi nemcsak azt óhajtanók, hogy a debreczeni alap be ne olvasztassék az országos nyugdíj alapba sőt szeretnők, ha minden magyar városban a színészet legalább ily alappal rendelkezne, mint Debreczenben.

Az országos ügy is sokkal többet nyerne ez által, mert ekkor a magyar színészeknek is volna enyhét, nyugalmat adó otthona.

S kevesebb szükség lenne a — vándor-botra.

CSARNOK.

A párisi színházak hajdan és most.

Irta: Jámbar Pál (Híador).

(Vége.)

Mint iszákost, ki a szeszes italok butító hatása alatt áll, neje kéri gyermekök nevében, hogy mondjon le a szeszes italokról. Dickson ünnepelesen megigéri a javulást, de megszegi esküjét. Sőt egy mámoros pillanatában nejét oly vad dühösséggel taszítja el, hogy az élettelenül roskad össze. E percztől fogva a bűnbánat és nyomor jár nyomában. Mindegyre mélyebben sülyed, míg a Washington szolgálatában keres menedéket.

— Mit akar ön?
— Kárpótlást a hazától.
— A haza önnek semmivel sem tartozik.
— Mit tegyek tehát, ha hazám eltaszit?
— Mit tegyen? — Megmondom: akkor is szolgálja azt.

E jelenet igen hatásos. Dicksonban fölébred a nemesebb rész és Washington tanácsát követvén, elhatározza magát a hont szolgálalni. De mindenki gyanusítja őt: itt jön a kém! Homlokán lángoló bélyeg ég, mindenki elfordul tőle. Ekkor felébred benne a boszú, föllázad a társadalom zsarnoksága ellen és kétségbeesve, fenyegető haraggal sutogja e két szót: „pour quoi pas?” mért ne lennék az? E jelenet szintén viharos tapsokat arat. De vegyük el Dumaïnait s visszatérítvá lesz. Ebből látni, hogy az iudok, mely cselekvésre bírja a darab hőst, nem a hazafias rajongás, hanem a megsértett önérték, és így a darab erkölcsi alapja hibás. A szabadság ügyét nyilt homlokkal és emelt fővel kell szolgálalni, nem álarcz alatt. De azért a „Patriote” minden este megtölti a színházat, mert alkalomszerű. Különösen az a jelenet, melyben a katonaság Washingtonnak diktátorságot ajánl, egész tüneményt idéz elő.

— Nem azért állok a sereg élén — mond Washington az ajánlatra, — hogy a kongresszus fölé emelkedjem, hanem hogy parancsait teljesísem. Én a kongresszusnak szolgálja vagyok.

Washington szerepét Fournier adta, a Jane szerepét: Mile Largilliere. Az előadás goudos, a kiállítás fényes: különösen az angol egyenruhák oly csillogók, hogy elhomályosítják a sereget. E szinesarnokban régente Alexander és Meunier arattak tapsokat.

Ma Párisnak huszonkét színháza van és az „Odeon”-t kivéve, mind megnyílt, csakhogy régi szápróbás darabokkal. Erre mondja egy elmés tárczairó: „Ma a pénztárnok játsza a főszerepet.”

Ha most párhuzamot vonunk Rachel kora és a mai kor közt, nem mondhatunk mást: miut hogy az a költészet kora volt, ez a realizmusé. Akkor az elnyomott közszellem a művészetben nyilatkozott, ma a fölzsabadult francia szellem a politikában nyilatkozik; akkor a művészek a tökélyt keresték és versenyeztek az igazság keresésében: ma azon hitben, hogy a tökélyt már megtalálták, egymással versenyeznek. Ha ma fogyasztás van, az nem a Vestatúz hibája, sem a Vestaké, hanem a levegő, mely az oltár lángját élteti. De a drámát Páris szereti most is, miut régen.

Előadások alatt megtörténik az eset, hogy egy jól sikerült jelenet után egész buzgóssággal kiáltják a dráma tulságos barátjai: bis!

Nagy különbség a két kor szinpadí múzsjá közt az, hogy akkor római volt, most nemzeti.

Hát az árak? Hajdan egy karszék ára öt frank volt, ma tíz frank. Igaz, hogy e szellemi nagy adót mérsékelhetnék némileg a matinéek, a nappali előadások, hol fél árért lehet élvezni Corneillet; de ki menne nappal színházba? Ily áldozatra csak a rómaiak voltak képesek.

Még egy észrevételt. Hajdan a szinpad megtelt koszorúkkal, ma a pénztár telik meg.

Az akadémia ez idei pályatételei.

A magyar tudományos akadémia jutalomtételei közül a f. 1883 év decz. hó 31-én a következő pályázatok benyújtási határideje jár le:

1. gróf Teleki József dráma jutalom, melyre ez idén csupán tiszta vigjátékok pályáznak a bohózatok mellőzésével. A jutalom száz arany, mely 1884. márczius 19-én, József napján ítéltetik oda.

2. A gróf Karácsonyi jutalom, melyért a a folyó évben komoly drámai művek versenyeznek hová nemcsak szomorudjátékok, hanem másnemű történeti, regényes, polgári színművek, drámai erkölcsök, stb. is értenek. Jutalma kétszáz arany. A pályaművek következő cím alatt küldendők be: A magyar tud. akadémia titkári hivatalának Budapest.

Pályázati felhívás.

Nagyvárad városában az 1884-ik évi nyári szinidény biztosítására nyilvános pályázat nyitattik. Felhivatnak annál fogva mindazon színigazgatók, kik az 1884. évi május 1-től szeptember 30-ig tartó nyári szinidényben Nagyváradon a szineladások tartásának jogosítványát elnyerő óhajtják, hogy társulatuk jelenlegi tagjainak névjegyzékével és a most folyó téli szinidényre az illető hatósággal kötött szerződéseikkel felszerelt pályázati kérvényeiket 1884 ik évi január hó 15 éig alulírott szinügyi bizottsági jegyzőhöz nyujtsák be.

Megjegyzetik, hogy a közelebbi feltételek szintén alulírott biz. jegyzőnél tekinthetők meg.

Kelt Nagyvárad város szinügyi bizottságának 1883. évi december 11 én tartott ülésében.

Ily. Gyalokay Lajos
biz jegyző.

A színészeti „Adat- Emlék- és Szinműtár” t. olvasóihoz.

Midőn 1883. ápril hó 8-án, a „Színészeti Közlöny” hasábjain közlöttem e nagy fontosságú füzetes vállalatra vonatkozólag az első felhívást, nemes lelkesedéssel, nagy buzgalommal, egész ügy-szeretettel, a legrészlettel reményekkel eltelve kezdtem e téren, az utóéris nagy munkájához.

Ozélom volt: a magyar szinművészet lényegével foglalkozó hízagpótló történeti művet írni, mely által csekély erőmhöz képest, hozzá kívántam járulni, az egyetemes színészet történetének megírásához. Ehhez akartam én az alapot letenni, az általam összegyűjtendő adatokkal, és megmenteni színészetünk multjától azt, a mi még megmenthető.

Tudva azt, hogy a vidéki magyar színészek és szinésznők életrajzai, ugy a jelenben előké, valamint a már elhunytaké, még nem jelentek meg soha sehol, ez okból nem tartottam érdektelennek, sőt szükségesnek véltem az utókor számára megőrkíteni a régi gárda tagjainak és a jelenlegi színésznemzedékek élete küzdelmeit, működését, emelkedését, esetleg diadalait és azt, hogy haláluk után működésükkel milyen emléket hagytak maguk után.

A mai napig megjelent e hízagpótló műből négy füzet, 29 életrajzzal, naplókkel és egykoru följegyzésekkel s jellemző vonásokkal azok életéből, a kiknek életrajza a műben foglaltatnak. Már az első füzetről, — megjelenése után, — az összes hazai sajtó, a magyar színészek egyrésze, írók, tudósok a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak, a második, harmadik füzetről, hasonló elismeréssel találokztam. Voltak azonban olyanok a színészet köréből, a kiknek nem tetszett az, sőt kifogásolták, hogy miért veszem fel művemben a segédszemélyzetet, pedig minden füzetben csak egy segédszínész életrajzát közöltem, mely sokkal rövidebb volt, mint az elsőrendűké. Holott a nagy többség éppen azt helyeselte, hogy a segédszínészről is megemlékezzem, mivel a sikerült, összhangzó előadást nem csupán az elsőrendűek teremtik meg, hanem ehhez nagy segédkezet nyujt a karszemélyzet is. Ezen

nézetből indultam ki én is a beosztásnál. Erre vonatkozólag Jámber Pál (Hiador) kitűnő drámaírónak, a füzetek elolvasása után, következőket írta nekem. „A színészeti „Adat- Emlék- és Színműtár“ nagy élvezettel olvastam, sok ezik a könyvekig megindított. Szerencsés gondolat volt, hogy nemcsak a vezérekkal foglalkozik, — hanem a közvitézekkel is, — kik nélkül nincs győzelem. Csak rajta! a színművészet történelmének kézikönyvre ez, melyben mindenki föltalálja a fölkelő és lenyugvó napot“. — Hasonló értelemben nyilatkozott e tekintetben id. Szinnyői József jeles tudósunk is és mások.

Engem azonban e kifogások legkevésbé eszűgésztettek, tudva azt, hogy minden új eszmének vannak ellenségei. Dolgoztam, burázkodtam tovább is kitartással. A ki fel tudja azt fogni, hogy egy ily nagyfontosságú mű szerkesztése mennyi gondot, kitartást, buvárkodást igényel, ehhez hozzávétel még az adatgyűjtés fáradság munkájára, az lehetetlen, hogy megvonja tőle pártolását, kivált ha csekély 30 kr. árért juthat egy füzethez. Es még a színész körében nem találkoztam oly melegen pártolással, a milyet egy ily tetemes költésseggel járó, közhasznú vállalat fenállása kívánatossá tett volna. De leginkább kockáztatva az anyagi siker kivilétheségét, a hátalkócsok nagy száma, ez okból kellett egyesíteni a füzeteket lapunkkal, f. évi október hónapban. Azóta kiadtuk a negyedik füzetet is, melyet a mai napon befejeztünk s ezzel egyszersmind beszűntetjük az egész füzetes várlalapot. Részint körülményeink, részint a technikai akadályok nem engedik, hogy a többi füzetek kiadását tovább is folytassuk.* A kezeink közt levő és még fel nem használt közleményeket, időközönként lapunkban, a „Színészeti Közlöny“-ben fogjuk kiadni a térsza rovatban.

Végül kérjük mindazokat, a kik az 1. ső, 2-ik és 3 ik füzet áruát még mindig tartoznak, hogy azt a csekély 90 krt sziveskedjenek postafordultával kiadóhivatalunkhoz beküldeni. Sok krajczár sokra megy.

A mint olvasóink láthatták, ígertünket, melyet kibocsátott felhívásunkban az első füzet megjelenése előtt tetűnk, tőlünk telhetőleg beváltottuk, mert életrajzaink sorozatába oly életrajzokat is sikerült volt kipuhatólnunk, melyek soha sem jelentek volna meg s a múltó megőrkítéstől estelek volna, másrészt a változatosság és szórakozásra is elegendőleg terjesztettük ki figyelműnk. Nem rajtunk mult, hogy e füzetes vállalat tovább is fenn nem állhatott, hanem az anyagi pártoláson.

Kassa, 1883. decz. 23 an.

Báthory Románcsik Mihály, a színészeti „Adat-, Emlék- és Színműtár“ szerkesztője.

Fővárosi hírek.

— **A színész teremtő ereje** a Petőfi-társaság legutóbbi ülésében Bodor Zsigmond olvasta fel első sorban Rakóczy Pál vendégnek „A színész teremtő erejéről“ című értekezését. Ebben szerző az eddigi téves nézeteket iparkodik czáfalni. A színész teremtőképességét eddig sokan kétségbe vonták; azok t. i. a kik e művészet kompozicionális és technikai nehézségeit és feladatát — nem lévén színészek — nem méltatták. Főleg abban tévedtek, hogy a színművészi alkotás anyagául vagy a költeményt magát, vagy a színész természeti eszközeit tekintették, holott a színész anyaga, melyből alkot: saját képzelme, élettapasztalata. Ezt adja hozzá a költői műhöz. Mert valamin az életben, az ember nem csupán szóban nyilatkozik, hanem hangszólásban és mozgásban — ugy az írott dráma sem tekinthető kétségbe — a színész egészíti ki teremtő képzelmével. Ellenkező esetben a legre-mekebb művekhez a legkevésbé alkotó tehetség kellene s ezeket leune legkönynyebb előadni. Garrich, Talma, Egressy, nemcsak szerepeket, hanem drámákat is vittek sirjukba. Ezért van, hogy pl. Shakespearei szerepet a költőhöz híven százféleféképen képes a szinpadí genie megalkotni, — épen mint a testő, szobrász, költő egy kész eszmét ön-állóan egyéníthet. A színész tehát nem pusztán átérző szolgálja a drámaírónak, hanem egyenrangú társa, sőt előadáskor a szerzőt teljesen elfeledteti és maga bilincseli le a nézőt. A színész nem a szerzővel osztozik dicsőségében, hanem játszótársával, — ha ezek tulajdarnának. Műve az igaz, minden este megsemmisül — látszólag; de abban áll fölötte más művészeknek, hogy az alkotás kézt minden ismétléskor újra éldelheti és ugyan azt a művét folyton tökéletesítheti. — A felolvasást tetszéssel fogadta a szép számu közönség.

— **A nemzeti színház dráma bíráló bizottsága** „A tévutak“, „A kém“, „Régi szeretők“, „A szerencse“, „A végítélet harsonái“, „A tudós sorsa“, „Jean Bernard“, „Embrényi vér“ című színműveket előadásra uem ajánlotta. A szerzők igazolványaik előmutatása mellett, átvethetik műveiket a nemzeti színház könyvtárnokától. Mig ellenben, Bartók Lajos „Kendi Margit“ című történelmi drámája, egyhangualag elfogadatot előadásra.

— **A népszínház legújabb népszínműénekénője.** Mig Blaha asszony elbátarozásához híven, tájékkára sem néz a népszínháznak, az intézet igazgatója Éva Lajos érzi az úres házak követkevényeit: a megesappant pénztárt. Minden áron helyettesíteni akarja most Blahánét és ugy látszik rábirta Hegyi

Arankát az operett énekesnőt, hogy erre a hálátlan szerepre vállalkozzék. A budapesti sajtó arra figyelmezteti Hegyi Arankát, hogy mint oper. énekesnő hódította meg a közönség kegýt, ne igyekezzék tehát azon, hogy mint népszínműénekénő elve-szítse azt.

Vidéki hírek.

— **Boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk t. olvasóinknak.**

— **Azon t. előfizetőink részére, kiknek előfizetése deczember hó végével lejár, mai számunkhoz postautalványt esatoltunk; kérjük az előfizetésektől mielőbb szives megújítását.**

— **A színészeti „Adat Emlék és Színműtár“ negyedik füzetét lapunk mai számában befejeztük.**

— **A „Kanári hercegnő“** operette Kassán decz. 15-én szép sikert aratott. A zene könnyed, eléggé változatos, sok szép részletekkel bír, így az első felvonás fináléja, a 2-ik felv. -ban a quintett, továbbá a Hegedűs és Sz. Németh által előadott kettős, szintén tetszésben részesült; meg is kellett ismételnők a 3-ik felvonásban Cservary és Mezey Mihály, valamint Erdélyi Marietta és Német János duettjei után újból felhangzott a tans. Dicsőretre méltó alakított mutattak még be: Ebergenyné Amália, Hegedűs Ferencz, Egri Géza és Szép János. Az elsőrendű szereplők öltözékei fényesek és jó ízlésre vallanak, a karszemélyzet ruhái is mind csupa új. A kiállítás pazar volt. Az operettet Molnár György rendezte be a kassai szinpadra, meg is látszott a rendezésen, s a csoportozatokon Molnár keze nyoma. Az új díszleteket és kassirozásokat Benyó György festette és készíttette. Elismerést érdemel Zuojemsky Gyula karnagy is, az operette szabatos, lelkiismeretes be-tanításért. A felemelt helyárok dacára, szép számu közönség volt jelen. Egy hét alatt már kétszer ismételték ez operettet.

— **Gerőfy Andor** szinzigazgató ruhatarát e hó 7-én éjjel ismeretlen tettesek meglopák. A rendőrség a feljelentés folytán mindenfelé érélyesen nyomoz. Ezen esemény részben a színházi igazgató választmány szűkkeblőségének rovható fel, amennyiben nem méltányolja hogy az igazgató tetemes bérösszeget fizet a választmányuknak a ruhák elhelyezésére elegendő helyiséget nem is ug, hogy az igazgatónak a sülyedökben s egy zugolyokban kell a ruhákat elhelyeznie. Oka a körülménynek a nemzeti kaszinó is, mennyiben a sokáig ott kártyázó urak miatt a színház csarnokát bezárni nem lehetett s így a tólajok a lépcső mellett levő fülkében elhelyezett ruhákhoz könnyen hozzáférhettek.

— **A nagyváradi szinügyi bizottság** az állandó színház ügyében legközelebb gyűlést tartott s a terv és költségvetés meghatározása czéljából küldöttséget választott, mely a január havi ülésen kész javaslattal fog benyújtani.

— **Névváltoztatás.** Weinberger Borhegyi Vilmos, ki közelebb Jáni János szinzigazgatóhoz szerződött művezetőnek, belügyminiszeri engedéllyel „Borsodi“ -ra változtatta nevét. Egyszersmind megemlítjük, hogy e napokban eljegyezte Nagy Mihályné kedves leányát, Nagy Paula tehetséges drámai színésznőt.

— **Jókainé Miskolcon** A kitűnő művésznő, hétfőn, decz. 17-én érkezett meg Miskolcra, leánya, Jókai Róza társaságában. Az időháaz csarnokában szép számu közönség jelent meg, a hol először Soltész polgármester Miskolcz városa nevében, egy szép kaméliá csokor átnyujtása mellett üdvözölte Jókainét. Gerőfi szinzigazgató szintén egy díszes kaméliá bokréttát adott át, rövid beszéd kíséretében. A főúca, melyen a művésznő kocsija végighaladt, díszesen fel volt lofogva. A művésznő szerdán és pénteken „Coriolán“-ban, Volunniá szerepében léptt fel zajos ovációk között. Koszorukat adták: a miskolczi szinúrsulak, a miskolczi női, ifj. Vancea Mihály a „Miskolcz és Vidéke“ szerkesztője, Xantusné, a „Borsodmegyei lapok“ szerkesztő-ége, stb. A színházi választmány ezüst babékoszoruját köztveten az első előadás előtt, leeresztett függöny mellett a szinpadon adta át. Majd felgördült a függöny s ekkor Gerőfi szinzigazgató lépett elő s egy szépen kidolgozott beszéddel üdvözölte a művésznőt, mely után átnyujtotta a maga és neje ajándékát, egy ezüstből készült s gazdagon aranyozott serleget. Mészáros Lajos adta át a társulat babér koszoruját emelkedett beszéd kíséretében. — Másnap a Jókai pár tiszteletére diszbezd, este pedig fáklványmentet rendeztetett. Végül még megemlítjük, hogy a „Miskolcz és Vidéke“ rendkívüli számot adott ki, melyben Jókainé sikerült arcképét is hozza.

— **Rozsnyón, a Losonezon működő Pesti** Ibász Lajos és Polgár Károly társulata „Bozótí Mártá“-val kezdi meg legközelebb előadásait.

— **A szatmári színház** alaptervének elkészítetése végezt addigél 22 építész vállalkozó és mérnök folyomodott, kik a következők: Karesák László, Szántó István, Czizler Gyözö, Unger Sándor, Paff Ferencz, Illés Gyula, Gáló György, Vezelka Venantó Budapestről; Drapala R. A. Flud-eisen Fr. Kuseher Siarkowszky, Hinträger Károly, Haus Seemann Bécsből; Stolzenberger Isruchból, Hart Madein Neumarktából, (Tirol). Felkös-ausztria építkező társulat Linzből; Heller Gyula Kamitzból; Klein Sámuel M.-Vásárhelyről; X.

Voita Adolf Pápáról; Balász Ernő Pelsőczről; Kattay Endre Miskolczról; Halmai Andor Arad-ról. Kérlelmük teljesítettét azonnal. Az új évben megnyitandó pályázat el tehát a legjobb remény-nyel nézhetünk.

— **Kassán Kovács Ika** javára szerdán decz. 19-én „Orpheus a pokolban“ operette került színre, melyben a jutalmazott Cupido szerepét adta igen kedvesen. Kovács Ilkát szülővárosa ez alkalommal nagyszerű kitüntetésekben részesíté. Kivéltékor hosszantartó taps fogadta, miközben három pompás koszorúkkal tisztelték meg, melyeket különféle színű atlaz-kelmék díszítettek; ezenkívül egy gyönyörű bokréttát és más értékes ajándékot is kapott. Hiszük, hogy az első kassai jutalomjátéka örökké emlékezetes marad a kisasszony előtt. — **Karácsony** első napján Dobsa Lajos tragédiája: „Szt. István király“ adatik. — **Decz. 27-én, e. tőtörtökön** lesz Német János operette tenorista jutalomjátéka, szüre kerül „Traviata“ opera. Ez élvezetes előadásra, előre felhívjuk a kassai műértő közönség figyelmét.

— **Megugrott tenorista.** A szegedi kapitányság távirati értesítése szerint az otáni szinúrsulat tenoristája, Müller Fülöp ki azelőtt német színész volt, s kinek szerződötésével oly nagy ternőt véltk csinálni, 400 ft előleg felvétele és (többrendbeli adóságok csinálása után megszökött. Országszerte köröztek. Mint ujabbán értesülünk, Temesvárott, hol álnév alatt mint olümeci színész az ott működő társulatnál fellepett, elfogták s Szegedre visszakisérték. — Maradjunk csak a magyaroknál!

— **Szatmáron** „A pálinka“, Coupeau szerepét Balassa J. helyes felfogással és hatással játszta. — **Bihari Levieki Béla** jutalomjátékául adatoit: „Delila“ Roswein nehéz szerepének technikai kivite-lét illetőleg, alig mutatta még be magát ajánlato-sabban Bihari. A tapsokat, melyek fölhangzottak méltán érdemlé ki, s ha — amint jogosan fölte-hető róla — ad valamit az elismerésre, ugy a sikerre, melyet fölmutatott, büszke lehet. A koszu-rú a csokrok, melyeket kapott: zaloga a szinházláto-gató közönség méltó elismerésének. — **Lászyne** Etelka Leonora hercegnőt mesteri kivitelben tüntette föl, Vihari Elemér sikerrel adta a ké-kedő Carnioli lovagot. Kedves komikumával a közösű-egét kellemesen vidította fel. Ferenczy Sertorius szerepében az örök igazságokat megthatóan adta elő, Bárczi Erzi remekül mutatta be Márhát Sertorius leányát. Az öröm, melyet választotta nyilatkozatából merit, arczán ilt egész fényében a bú, a fájdalom, melyet a kedves hütlensége idézett elő, ott látszott megthatóan szemében.

— **Fehérmegye szinúrsulása 65 évvel** előlt. Hazánkban 1818-ban, a magyar szinűgy nagy-on mostoha sorsban részesült, a főváros-ban csak német színház volt, hogy tehát a szinűgy állapotán némileg is segítve legyen. Fehérmegye lelkes közönsége a szinűgy támogatá-sára 21963 forintot, 1819-ben pedig 7755 fírtot gyűjtött s így a jó erőkűből álló társulatot hatóság-gyal tartott fenn. A társulat főigazgatója Kolozsv-ary Pál megyei főszolgabíró, pénztárnoka Nagy Ignác megyei főpénztárnok és a díszletek igazga-toja pézszaki Bajzath György megyei aljegyző. Moha község tulajdonosa volt, a társulat művezetői Hor-váth József és Komlóssy Ferencz színészek valának.

— **Nyitrai hírek.** A vegyes elemű Nyitra fel-karolta a magyar színészetet s ha a saison továbbra is ilyen marad, közönség és igazgató teljes meg-elegedést vívnak ki. — „Bocaccio“ zsulott ház előlt adatoit, Bényeyne a czimszerepet szeretetre-méltósággal és kiváló szabatosággal énekelte. Kö-vessy Rózsi (Fiametta) kellemmel énekel. Az operette eme két személyén kívül Dobocsányi (Lambertuccio) érdemel említtés komikumáért, melylyel a közönséget gyakori kacajra fakasztotta. — „Parlagi Jancsi“-ra telít ház volt. A fő-érdem Bogyoé, ki meglepő kivitelvel személyesíté a czimszerepet, Morvay Antal sikerülten mutatta be Lепкыніt — „Citromok“ vigjátékban a köz-zönség mindvégig jól mulatoit, A szereplők; Mor-vay, Sándor Emil, Berényi Gyula, Eszéké Emma, Bera Paula és Szentesi Ilon föltűnőek egymást. — „Furcsa háború“ premijerje a remélt sikert szűlte. A tetszés nyilatkozatok egymást érték. Violetta Németi Gizella személyesíté s bár ez volt első nagyobb szerepe a társulat ott időzése alatt mégis, sikerrel oldta azt meg s többszöri kihívásban is részesült. Kövessy R. (Elza) szépen énekel. Az est hősei voltak még Fekete Ignác (Umberto), Dobocsányi (Grot) és Polgár (Markesa). A kiállítás nagyszerű volt s az operette hibátlan betanításáért Spiller Vilmos karnagynak szavazandó a köszönet. — A „Tót leány“ ban Kövessy Rózsi (Hanka) és Gyarmathy Gusztáv emelendők ki. Ez utóbbinak Miso legkiválóbb szerepe. A tót dalokat s a tót tánc-zatot bravourral mutatta be. Nem csoda noárádi gyerek! — Mészáros Ilka ujonnan szerződött tag „Vájlunk el“ Cyprienne szerepében lépett fel elő-zőr. — Az első jutalomjáték Bényeynek volt, mely alkalommal a „Kisasszony feleségem“ adatott.

— **Löcséről** Gaál Sándor szinzigazgató nagy deficitteit utazott Bőrszahegyre, a hol jelenleg előadá-sait tartja. Megmondtuk mi azt annak idején, hogy Löcse nem bír meg olyan nagy társulatot, minőt az őszön Gál özszelozott. Löcse, a német színé-szek fészke, magyar szinúrsulat, a szepesiek szin-pártolásától ott éhen veszhet el.

*) A kiknek az „Adattár“-ra beküldött előfizetésük még nem járt le, azok tovább is kapják lapunkat.

— **Miskolc**on közelebb a „Felesleg notárius” előadásán általános feltűnést keltett a női karszemélyzetnek, egy csinos jelensége, S z i r m a i Irén, a bíróné kicsi szerepében. A minő rokonszeuves volt a megjelenése, kinézése, épen olyan rokonszenvesen adta elő kevés monódiáját. Éneklését, daczára észrevehető elfogultságának, tisztaság, szabátosság és kellemetesség kísérte. csak előre, a szorgalom megméri gyümölcsét!

— **Szabadkán** a „Koldusdiák” e hó 14-én került először színpadra még pedig eredeti alakjában vagyis úgy, ahogy Zell és Genée megírta és Millocker megzenésítette. Rimanovszky szerepét nem a primadonnának, de a tenoristának osztották ki. Az előadás sikerült Rónaszékiné (Laura), Tatai Bronisz-lava), Locsarekné (Palmatica) vetélkedtek szerepeikben, kaptak is elég ítposzt. Zajonghi a koldusdiákat s HalassiJán Jacnikyt ügyesen játszották s szépen énekeltek; kettősük meg is újratott. Tiszai Dező Ollendorff szerepében otthonosan játszott, Breznay Bogumilt helyesen alakította. A kar is összerágó volt. Az operette kifogástalan színrehozatalában kiváló érdeme van a karmesternek Locsarek Györgynek is. — Halassi Béla, a „Kornevilli” hanangok operettet választotta jutalmául, melyben Hauri szerepét szépen énekelte.

— **Mezey János** daltársulata az alvidék nagyobb városában tartja előadásait s a sajtó a legmelegebben ajánlja a közönségnek. Többek közt a Temesvárt megjelenő „Délmagyarországi lapok” így ír: „Mezey daltársulata nem tévesztendő össze a német sängereikkel, mivel ledér vagy sikamlós dolgokat mindig előadásaisban. Produktóit tehát bátran látogathatják t. hölgyeink is. A legmelegebben ajánljuk a közönség, különösen pedig a magyar elem pártolásába! A társulat most Aradon van, hol az ujonnan épült „Orpheum”-ban játszik. Az ottani lapok is elismerőleg írnak róla.

— **Nagybányán** Balla Béla a társulat elsőrendű hős szerelmese „Dobó Katicza”-t választá jutalm-játékaul, s aratta benne, mint Balassa, megérdemlett tapsait. Mellette Csatai Zsófi ékeskedett mint Katicza. — Halmay Kornélia jutalmjátékaul „A sátán leányát” adták. A jutalmazott, a színész nő szerepében legjobb tehetségét érvényesítette, s zajos tapsokat aratott. Mellette Dálnoki az öreg ezredes szerepében, legjobb alakításai egyikét nyújtotta. — „Üdvöske” operett, telt házat csinált M. Pósfai Ella a czimszerepben. Deák Pál (Pippo.)

Csatai Zsófi (Fiametta), Deák Péter (fejedelem), Dálnoki (Rokko) egyformán kitettek magukért.

— **Hátszegen** (Erdélyben) közelébb Gyöngyösi Etel ujonnan szerződött drámái és társalgási színész nő lépett fel a „Kornélia” színműben, mely alkalommal, — mint értesülünk — elragadta játékaival a közönséget. De mit ér az, ha egy este megtelik a színterem, s a hét többi estein gyengéden látogatja a közönség az előadásokat. Az is baj, hogy Nyéki Szintársulatának tagjai folytonos változásnak vannak kitéve. Egyáltalán nagyon rosszul állnak Hátszegen a dolgok.

— **Tasnádon** Homokay László társulata „Nagyapó”-val kezdte meg az előadásokat s azok a tasnádiak dicséretére legyen mondva mindig nagy számú közönség előtt folytak le. A „Tót leány”-ban Ligeti Vilma nagy tetszéssel adta Hankát. — K. Nagy Róza „Indiana” színműben mutatta be jeles alakításait. A terem az előadásra zsúfolásig megtelt. Élvezetessé tették az előadást Gyórflyné, Ligetiné, Várkövyné, Kovács Ilona és Gerő Jakab sikerült játékaikkal, Homokayné a megcsalt leány sorsát élethűen mutatta be. Jutalmjátéki darabul „Vicomte Letorieres”-t választá.

— **Jászberényben** Balassa Károly szintársulata szép pártolásnak örvend. Az első 12 előadásos bérlet 341 frtra rugott, a második felülhaladja ezt. S e pártolás érdemet jutalmaz, mert a tagok egyenként s együttvéve minden erejüket megteszik a közönség igényeinek kielégítésére s maga az igazgató, míg egyrészt változatos műsort nyújt, másrészt a kívánalmaknak megfelelőleg erősíti is társulatát s pótolja a hiányt. Legújabbban Boesky Józst, a vidék ismert jövevű énekesnőjét szerződötté, ki e hó 15-én mint Boccaccio zajos tetszést aratva lépett fel először. A társulat jobb erői Kőnczöl Luiza, Nagy Vilma, Sebők Lajos, az igazgató, Hegedűs Zsigmond és neje, végül Csókásné Irén.

— **Baján** Balog Árpád jutalmjátéka alkalmából a „Haramiák” került színpadra. Jutalmazott szép igyekezettel egymaga játszta Károlyt és Ferenczet A társulat a „Remete cseugetyűjé”-vel búcsuzott el.

— **Siklóson** jelenleg Szigeti Jenő daltársulata működik, teljesen kielégítő pártolás mellett. Az igazgató bérletet is nyitott, mely jól sikerült. Tarsulata e következő tagokból áll: Férfiak: Szigeti Jenő, Kővári Lajos, Makay Lajos Béla, Dobó Sándor, Szoboszlai Imre, Horváth Mihály, Bánóczy Kálmán. — Nők: Szigetiné, Kőváriné, Makayné

Leuke, Fenyvesy Laura, Hajdu Mari, Dobóné Homouai Irma, Liptáné.

— **Tályán** (Zemplénmegyében) Lányzy Pál daltársulatának jól megye dolga. Már egy hónap óta időzik e városkában s a pártolás még folyvást tart úgy a annyira, hogy neje jutalmjátéka 90 frtot jövedelmezett. Az igazgató most új diszleteket festett, már 3 hét óta dolgozik rajta a társulat festője.

Irodalom.

○ A „Nemzeti Ujság” czimű politikai és társadalmi napilap e hó 1-én eddigi szerkesztőjének, Somogyi Edének tulajdonába ment át. A „Nemzeti Ujság” minden nap más más ingyenes melléklettel jelenik meg így a vasárnapi szám a „Mulattató” képes szépirodalmi lappal, mely a képek számát, a kiállítás és tartalmasságot tekintve bátran versenyezhet bármely más lappal. A lapozkeden az „Iparügy”, szerdán a „Népnevelés,” csütörtökön a „Divatlap”, pénteken a „Törvényeszeki csarnok” és szombaton a „Kereskedelem és Mezőgazdaság” czimű mellékletek csatoltatnak. A képes melléklet egymaga oly érdekes és értékes meglepetés és a mellett az egész lap egy rendkívül olcsó, hogy bátran ajánlhatjuk mindenkinek. Előfizetési ára: Negyed évre 3 frt. Egy hóra 1 frt.

○ „Szemle” a czime egy vegyes tartalmu hetilapnak, melynek első száma illusztrált gazdasági és sportrovatokkal jeleut meg. Programmjából közöljük a következő sorokat: „Lapunk a főuri, nemesi, szóval a legműveltebb uri osztályok számára készül, mindent elkövetünk tehát, hogy a tiszta izlést, a mélyebb eszmekört, a magasabb igényeknek megfelelő irányt képviseljük. Az 1-ső számban van (s a következőkben is lesz) politikai társadalom, irodalom, művészet, közzgazdaság, sport, s az apróbb rovatok egész halmaza. Felelős szerkesztő és kiadótlajdonos: gr. Kreith Béla, szerkesztők gr. Zichy Imre, legifjabb gr. Teleki Sándor, Balázs Sándor. Előfizetési ára 1/4 évre 2 frt 50 kr. A pénz váci kört 17-ik szám alá küldendők.

— Ifj. Nagel Otto könyvkereskedésében Budapest a nemzeti színház bérházában, megjelent a magyar általános levelező 9-ik füzete. Szerkeszti Knorr Alajos. E füzetben folytatja a szerző a kereskedelmi levelek ismertetését nevezetesen közli a penzküldés és behajtására vonatkozó leveleket,

hitel és váltó ügyi leveleket és a hitel és véd-
ügyekre vonatkozó leveleket, ezután ismerteti a
fúvarleveleket, és értekezik a váltó levelekről, egy-
szersmind kellő számú nemcsak magyar, de német,
francia és angol példákat is hoz. Azután áttér a
levelké (Billete) és levelezőlapok ismertetésére,
mind kétneműekből számos példákat is közöl. Ezt
követve értekezik a táviratokról. Végre értekezik a
hirdetésekről, azok különböző nemeiről, és felvilá-
gosítással a családi viszonyokra vonatkozó hirdetési
példákat hoz. E tartalmas füzet ára 30 kr.

Társulatok névsora

XII.

Homokay László színtársulata :

Nő k : Györflyné P. Erzsébet, hősnő, anya.
Homokayné Mari, drámai szende. Károlyné N.
Rózsa, dr. szende, társalgási, énekesnő. Ligethy
Etelka, komikáné, anya. Ligethy Vilma, naiv,
soubrette s énekesnő. Várkövy Sándorné, anya.
Kovács Ilonka, Havasy Szidónia, Darvayné Anna,
segédszínésznők. Baresay Jozefa, sugó. — **Fér-
fi a k :** Homokay László, szerelmes. Várkövy Sán-
dor, apa, jellem, rendező. Gerő Jakab, komikus,
apa. Ligethy István, kedélyes apa, bonvivánt.
Hosszú Antal, burleszk komikus. Mezey Kálmán,
apa, intrikus. Püspöky György, Fehér Károly,
Koncz Ernő, segédszínészek.

Színtársulatok állomáshelyei.

Aradi Gerő Pécs. — Balogh Alajos Szigetvár. —
Bogyó Alajos Nyitra. — Bánfalvi Béla Nagy-Kani-
za. — Balassa Károly Jász-Berény. — Csóka Sándor
Kassa. — Farkas Gusztáv Rimaszombat. — Gerőfy
Andor Miskolcz. — Gaál Sándor Rózsahegy. — Gáspár
Jenő Putnok. — Homokay László Tasnád. —
Jakab Lajos Székesfehérvár. — Jáni János Nagy-
Mihály. — Károlyi Lajos Nagybánya. — Krecsányi
Ignác Debreczen. — Lászy Vilmos Szatmár —
Miklós Gyula Halas. — Mosonyi Károly Sza-
badka. — Mándoky Béla Győr. — Nyéki János
Hátszeg (Erdély). — Nagy Vincze Szeged. —
Pesti, Polgár Károly Losonc. — Szilágyi Béla

Marosvásárhely. — Szegedi Mihály Czegléd. —
Sztupa Andor Deés. — Tóth Béla H. M. Vásárhely.
Várady Ferenc Székely-Udvarhely. — Völgyi
György Keeskemét. — Hegyi Gyula Battonya.
Sághy Zsigmond Veszprém.

Daltársulatok állomásai.

Mezey János Arad. — Drágus H. Endre
Hajdu-Dorog. — Fekete Ferenc Tolcsva Liszka.
— Fűredi Alajos és Eöry József Tisza-Szalok-
Abád. — Erszényes István? — Irsay B. Zsigmond
Szill. (Somogy megye). — Ch. Jankovich Ida
Szemere. — Körösy Bertalan Kurtics. — Kovács
Jenő Csik-Szépviz. — Lánczy Pál Tállya. — Szigeti
Jenő Siklós. — Sándorfi Lajos Mindszent. — Vár-
nay Félián Kunhegyes. — Zoltán Gyula Cibak-
háza. —

Felhívás

I.

Tisztelettel értesitem mindazon színészeket és
színésznőket, a kik hozzám fellepti díjakra, vagy
gagera szerződni óhajtának, tudassák velem szerény
feltételeiket. Leginkább szükségem volna 1 festőre,
ki egyszersmind színész, továbbá egy énekesnőre,
egy tánczosnőre, ki egyszersmind színésznő is,
végül egy jó sugóra.

Kelt, *Siklóson*, 1883. decz. 19-én.

S z i g e t h y J e n ő.
dalt. ig.

II.

Szükségem volna egy operette s népszínmű
énekesnőre, egy operette és népszínmű énekesre.
Ajánlkozók sziveskedjenek fölkeresni ezen czim alatt:
Mezey János, mint az aradi első Orpheum igaz-
gatója *Aradon*.

HIRDETÉSEK

A BRANDT-féle svájci labdacok.

1.000.000 doboznál több

fogyasztatik el évenként a Brandt R. gyógyszerész
svájci labdacaiból, s azt mindenki beláthatja
különös bizonyítás nélkül is, hogy ennyi csakugyan
nem fogyna el, ha tényleg nem tenné azt a szol-
gálatot a szenvedő emberiségnek, a mire ajánlat-
nak, t. i. biztos és kellemes gyógyszerül a gyom-
or-, bél-, máj- és epebajokban. Egy doboz svájci
labdacot 70 krajczáron lehet venni a gyógyszer-
tárakban. 4—19.

LEGJOBB

SZIVARKA-PAPIR

17—22

LE HOUBLON

francia gyártmány.

Az utónézéstől óvakodni kell!!!

Ezen szivarkapapir csak akkor valódi,
ha minden lap

LE HOUBLON bélyeggel
és minden Carton az alábbi véd-
és árújeggyel van ellátva.

OAWLEY & HENRY, allaince 7 rchikantou, PARIS

Bernovits Gusztáv gyorsajtónyomása Kassán.